

обладнаної установкою замкнутого водопостачання за кращими світовими практиками з метою започаткування бізнесу у сфері аквакультури. У перспективі акваферма має стати привабливим туристичним об'єктом. Також постійно ведеться співробітництво з міжнародними експертами щодо надання експертних рекомендацій, по Індексу конкурентоспроможності міст. Програма виконується за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України». Цілями Програми USAID є надання експертної допомоги в розробці докладних рекомендацій (у вигляді програми та дорожньої карти / плану заходів) для виконавчих органів місцевих рад, щодо покращання бізнес-привабливості територіальної громади за компонентами, які є складовими індексу конкурентоспроможності міст, базуючись на висновках і оцінках аналітичного звіту за результатами, а також з використанням кращих світових практик, що дасть можливість забезпечити стійкий соціально-економічний розвиток громад Південного регіону України.

Список використаних джерел:

1. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними громадами та владою. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_106 (дата звернення: 03.03.2020).
2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 03.03.2020).

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СІЛЬСЬКИХ ГРОМАДАХ

Беженар І.М., канд. екон. наук,
Малік Л.М., канд. екон. наук
ІНЦ «Інститут аграрної економіки»

Реформування місцевого самоврядування мало на меті створення об'єднаних територіальних громад з вищим потенціалом, фінансово-бюджетними й управлінськими можливостями. Концепція реформи децентралізації в Україні, яка передбачає створення сучасної системи місцевого самоврядування на основі європейських цінностей та стандартів, була схвалена Урядом у 2014 р. Її практична реалізація здійснюється з 2015 р. після прийняття Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [1]. Станом на 27.05.2022 р. в Україні налічувалося 1469 громад, з них 304 в районах проведення бойових дій або які перебувають в окупації [2]. Нині розвиток самодостатніх територіальних громад складно вирішувати без вирішення проблем активізації економічного розвитку таких територій, що в свою чергу передбачає розвиток підприємницької діяльності на таких територіях. Підприємництво це внутрішній резерв підвищення фінансової спроможності ОТГ та механізм створення зайнятості для сільського населення.

Пріоритетними напрямками підприємницької діяльності на селі на нашу думку є сімейне фермерство та створення кооперативів із максимально закритим типом виробництва, що приносить значно більші доходи селянам. Наприклад, не просто вирощування корів і надій молока, а і його переробка; не тільки вирощування овочів і фруктів, а також їх консервація; не тільки вирощування соняшнику, а виготовлення з нього олії; не тільки вирощування пшениці, а і переробка її на муку та випікання хлібобулочних виробів. Відходи рослинництва можуть бути базою для кормовиробництва (трав'яне борошно для відгодівлі сільськогосподарських тварин). Щодо тваринництва то перспективи вбачаємо не просто в розведенні курей, гусей, індиків, кролів, поголів'я великої рогатої худоби, кіз, овець, а і в м'ясопереробці. Також привабливим є зайняття нішевим рослинництвом та тваринництвом, зокрема розведення перепілок, страусів, нутрій, равликів тощо.

Підтримка малого підприємництва здійснюється не лише на рівні держави. Зокрема є багато історій успіху підприємців (це і приклад медового бізнесу, молочної ферми тощо) підтриманих Ресурсним центром ГУРТ [3]. Також 30 травня 2022 р. було анонсовано старт конкурсу бізнес-ідей для підтримки малого підприємництва в умовах війни «Роби своє» від Благодійного фонду «МХП – Громаді», шляхом надання мікрогрантів на закупівлю обладнання, сировини, матеріалів та послуг для підтримки мікро та малого бізнесу. Передбачено навчання (створення бізнес-планів, планування доходів, витрат, бізнес-аналітика та SMM-маркетинг) і фінансова підтримка (для отримання гранту учасник подає заявку, в якій описує мету, цілі бізнесу, опис продукції, планові доходи, витрати, інші показники). Планується підтримати до 50 бізнес-ідей, на реалізацію яких виділено 3,5 млн грн. Підприємці-переможці зокрема були задіяні в агросекторі, займалися вирощуванням худоби, розвитком зеленого туризму, легкої промисловості, виготовленням продуктів харчування, наданням послуг з ремонту та навчання тощо [4].

Проте частіше за все сімейна ферма через брак фінансових ресурсів, малі партії виробництва неспроможна сама зробити замкнутий цикл виробництва, тому створення кооперативів є необхідним кроком, що допоможе в даному напрямку і в свою чергу матиме більший вплив та можливості для соціального розвитку громад. Також кооператив може допомогти у здешевленні придбання посівних матеріалів, міндобрив, саджанців кущів та дерев, сільськогосподарської техніки тощо.

Слід зазначити, що завдяки природним особливостям (географічне положення, мальовничі краєвиди, клімат, рослинний і тваринний світ), соціально-культурним чинникам (культура, місцеві традиції, історичне минуле, споруди релігійного значення, менталітет, гостинність, звичаї, установи культури і дозвілля); сільська місцевість України є привабливою для розвитку сільського зеленого туризму, як виду підприємницької діяльності. Також важливим є розвиток та пропагування народних ремесел і промислів: гончарство, столярство, ткацтво, втому числі виготовлення гобеленів, вишивання, писанкарство, різьба по дереву, плетіння виробів з лози; проведення археологічних досліджень; формування інформаційного

середовища для просування туристичних поїздок та випуск рекламної продукції.

Таким чином, в процесі дослідження встановлено, що відповіддю на негативні економічні наслідки війни є відродження економіки та створення умов для сталого розвитку підприємництва. Бюджетна самостійність ОТГ є акумулюючим чинником внутрішнього потенціалу. Для економічного розвитку ОТГ необхідно використовувати кращі практики ведення диференційованого підприємництва на сільських територіях з урахуванням резервів, потенціалу, можливостей, громадської активності громади. Підтримка дрібного бізнесу – це внесок у підвищення рівня економічного зростання в громадах, засіб популяризації самозайнятості населення ОТГ.

Список використаних джерел:

1. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 р. №157-VIII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-viii>.
2. Актуальний перелік громад у районах бойових дій, на тимчасово окупованих територіях та тих, що в оточенні. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/15013>.
3. Мале підприємництво у сільській місцевості. URL: <https://www.gurt.org.ua/biz/program-3/>.
4. “МХП – Громаді” запустив конкурс бізнес-ідей “Роби своє” в умовах війни/ URL: <https://www.prostir.ua/?grants=mhp-hromadi-zapustyv-konkurs-biznes-idej-robysvoje-v-umovah-vijny>.

КОНКУРЕНЦІЯ РИНКУ ХЛІБОБУЛОЧНИХ ВИРОБІВ В РЕГІОНІ

Гоцуляк В.І., здобувач вищої освіти

Науковий керівник:

Ємець О.І., канд. екон. наук, доцент

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

На сьогодні хлібопекарська галузь займає значне місце у соціальному житті людини та відіграє значну стратегічну роль, задовольняючи населення в основному продовольчому продукті. Таким чином з'являється необхідність більш глибокого вивчення галузі цієї продукції. Така важливість виникає через те, що від цього продукту харчування має особливе значення для українського ринку продовольства в цілому, адже більшість ринку займає вітчизняний виробник [1].

Ринок України представлений великою кількістю вітчизняних підприємств, які забезпечують населення необхідними продуктами харчування. Значна частина продовольчих товарів постачається із-за кордону. Однак особливістю ринку хліба і хлібобулочних виробів України є майже стовідсоткове забезпечення продукцією вітчизняного виробництва. Це зумовлено тим, що хліб і хлібобулочні вироби мають короткий термін зберігання й повинні бути реалізовані протягом доби [3]. Здатність хлібопекарської продукції швидко втрачати споживчі властивості та